

PŘÍSPĚVEK K POZNÁNÍ MANDELINKY *MACROPLEA APPENDICULATA* (PANZ.) (COLEOPTERA, CHRYSOMELIDAE, DONACIINAE)

FRANTIŠEK KANTNER

Lipí 90, 373 84 Dubné

MIROSLAV SNÍŽEK

Otakarova 48, 370 00 České Budějovice

SUMMARY

A contribution to the knowledge on the leaf-beetle *Macroplea appendiculata* (Panz.) (Coleoptera, Chrysomelidae, Donaciinae)

Macroplea appendiculata (Panz.) was found in an exceptional abundance in southern Bohemia. New host plants of this leaf-beetle species are referred to: *Typha* sp., *Sagittaria sagittifolia* and *Carex* spp. (two species).

Mandelinka *Macroplea appendiculata* (Panzer, 1794) vyskytující se ve střední a severní Evropě, západní Sibíři (9) a Alžíru (2) (?) je na našem území jediným zástupcem rodu *Macroplea* Samouelle (*Haemonia* Latr.). Díky svému skrytému způsobu života je sbírána velmi řídko a kromě velmi starých údajů (Boh.: Vodňany, Strakonice, Jičín, Litomyšl; Mor.: Mutěnice; Slov.: Nitra) nám jsou známy z posledních let pouze následující nálezy: Mor.bor., Zábřeh, 20.9.1970, leg. Krondler, 1 ex. (3) Boh.mer.: Chlum u Třeboně, 19.6.1984, leg. Linda, 1 ex. na květu, coll. Zúber (ústní sdělení)

Macroplea appendiculata (Panz.) žije prakticky celý svůj život pod vodní hladinou, pouze při neslunečných dnech se objevuje na pobřežních kvetoucích rostlinách (1). Bělavé eruciformní larvy této mandelinky žijí na kořenových částech vodních rostlin a kyslík potřebný k dýchání čerpají z aerenchymatických pletiv. Pod vodní hladinou probíhá rovněž i kuklení, kdy si larva posledního instaru vytváří oválné pouzdro naplněné vzduchem a přichycené nejčastěji na kořenech živných rostlin (7). Jako živné rostliny jsou uváděny:

Potamogeton sp. (více druhů) - rdest (2,5,6,7,9,)

Stratiotes sp. (5),

Rupia sp. (5).

Koncem měsíce srpna 1990 byla *Macroplea appendiculata* (Panz.) opakovaně nalezena autory článku ve větším množství v jednom z rybníků nedaleko Chlumu u Třeboně v jižních Čechách. Jedná se o poměrně mělký rybník s bohatými společenstvy sladkovodních vzplývavých a ponořených rostlin. Vytrháváním vzorků vodních rostlin různých druhů byl zjištěn výskyt zmíněné mandelinky na kořenech, a to v různých stádiích larvy, ve stádiu kukly i imaga v kukelním pouzdro. Proto je možné předpokládat, že tento druh

přezimuje nejen jako imago, ale i v ranějších vývojových stádiích. *Macroplea appendiculata* (Panz.) byla na této lokalitě bezpečně zjištěna na následujících druhích vodních rostlin:

Potamogeton natans - rdest vzplývavý,

Sagittaria sagittifolia - šípka vodní,

Carex sp. - ostřice (dva druhy),

Typha sp. - orobinec.

Nejpočetnější výskyt byl zjištěn na druhích rodu *Carex* sp. Velikost jednotlivých exemplářů se pohybovala od 6.0 do 8.0 mm. Vedle základní formy byl zjištěn jeden kus *A. lineata* Chevr., která má krovky celé černé, jen vystupující mezirýží jsou žlutá. Dokladový materiál je uložen ve sbírkách autorů. Další nález byl učiněn v rybníce v Českém Krumlově, Boh.mer., dne 22.7.1990, leg. Snížek - prázdný kukelní kokon na *Potamogeton natans*.

Přesto, že *Macroplea appendiculata* (Panz.) byla dříve autory označována za druh poměrně hojný (1,7) a přestože na uvedené lokalitě byla rovněž zjištěna ve větším množství, je tento druh vážně ohrožen zejména intenzivním využíváním a znečišťováním povrchových vod. Především vyhrnováním rybníčního bahna ze dna by na uvedené lokalitě mohlo způsobit neúnosné zredukování této zajímavé mandelinky.

SOUHRN

V práci je uveden hromadný nález druhu *Macroplea appendiculata* (Panz.) v jižních Čechách. Byly zjištěny nové živné rostliny tohoto druhu: *Typha* sp., *Sagittaria sagittifolia*, a *Carex* sp. (dva druhy).

LITERATURA

- Bechyně J., 1945: Příspěvek k poznání našich mandelinek - Entomol.listy (Folia entomologica), Brno, VIII, str. 87 - 91. (1).
- Borowiec L., 1984: Zoogeographical study on Donaciinae of the World (Coleoptera, Chrysomelidae) - Pol. pis. ent., 53 : str. 433 - 518. (2).
- Čížek P., 1987: Příspěvek k poznání fauny brouků čeledi Chrysomelidae v Československu - Zprávy Čsl. spol. ent. při ČSAV, Praha, 23 : str. 59 - 63. (3).
- Gruev B., Tomov V., 1984: Fauna na Bulgaria, Sofie, část I, str.1 - 219. (4).
- Medvedev L.N., Roginskaja E.J., 1988 : Katalog kormovych rastenij listoečov SSSR, Moskva, 190 str.(5).
- Mohr K.H., 1966: Die Käfer Mitteleuropas, Band 9, Krefeld, str. 95 - 299. (6).
- Obenberger J., 1940: O vodních mandelinkách - Naší přírodou, str. 723 - 725. (7).
- Roubal J., 1937 - 41 : Katalog Coleopter Slovenska a Východních Karpat - Praha, III., str. 1 - 95. (8).
- Warchalowski A., 1971: Klucze do oznaczania owadów Polski - XIX, 94a, str. 1 - 113. (9).
- Winkler A., 1932: Catalogus Coleopterorum Regionis Palaearcticae, Wien, str.1226 - 1366. (10).